

בס"ד. יום ב' רחג השבועות, ה'תש"כ

(הנחה בלתי מוגה)

חמשה קנינים קנה הקב"ה בעולמו כו', תורה קנין אחד, אברהם קנין אחד, שמים וארץ קנין אחד, ישראל קנין אחד, בית המקדש קנין אחד. תורה מנין, דכתיב¹ ה' קניי ראשית דרכו קדם מפעליו מאז. שמים וארץ מנין, דכתיב² כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הרום רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום מנוחתי, ואומר³ מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייך. אברהם מנין, דכתיב⁴ ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לא-ל עליון קונה שמים וארץ. ישראל מנין, דכתיב⁵ עד יעבור עמך ה' עד יעבור עם זו קניית, ואומר⁶ לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בס. ביהמ"ק מנין, דכתיב⁷ מכוון לשבתך פעלת ה' מקדש אדניי כוננו ידיך, ואומר⁸ ויביאם אל גבול קדשו הר זה קנתה ימינו⁹. וצריך להבין מהו הדיוק בלשון קנין דוקא, ולא בלשון בריאה¹⁰, הרי הלשון קנין אינו אלא כמשל הקונה איזה דבר חפץ שמוציאו מרשות המוכר ומכניסו לרשות הלוקח, ומהי שייכותו לחמשה ענינים אלו. גם צריך להבין מהו הדיוק חמשה קנינים קנה הקב"ה בעולמו, ולא בעולם סתם. גם צריך להבין אומרו שמים וארץ קנין אחד, דלכאורה נכללים שמים וארץ בעולמו, ולמה מפרט אותם בפני עצמם. וגם צריך להבין אומרו על כל קנין הלשון קנין אחד, ולא קנין א' קנין ב' קנין ג'¹¹.

(ב) ונקודת הענין בזה, שהקנינים שקנה הקב"ה בעולמו, שכל אחד מהם הוא קנין אחד, ענינם הוא המשכת בחי' אחד בעולמו (ע"ד מארז"ל¹² שהי' הקב"ה יחיד בעולמו)¹³. ובפרטיות יותר, הנה חמשת

(10) ראה גם רד"ה חמשה קנינים תרל"ו (סה"מ תרל"ו ח"ב ע' רנא).

(11) כקושיית המדרש שמואל לאבות שם — הובא באוה"ת שבועות ע' קצט, וסה"מ תרל"ו ע' רנב.

(12) פרש"י בראשית א, ה (מב"ר פ"ג, ח).

(13) ראה אוה"ת שם. סה"מ תרל"ו ח"ב ע' רפג"ד.

(1) משלי ח, כב.

(2) ישע"י טו, א.

(3) תהלים קד, כד.

(4) לך לך יד, יט.

(5) בשלח טו, טז.

(6) תהלים טז, ג.

(7) בשלח שם, יז.

(8) תהלים עח, נד.

(9) אבות פ"ו, י.

הקנינים הם בפרטי המדות¹⁴. אברהם קנין אחד הו"ע מדת החסד, וכמ"ש בפרדס¹⁵ בשם ספר הבהיר¹⁶ שאמרה מדת החסד לפני הקב"ה כל ימי היות אברהם בארץ לא הוצרכתי אני לעשות מלאכתי שהרי אברהם עמד שם במקומי כו'. תורה קנין אחד הו"ע מדת הגבורה, כו'¹⁷, אף שהתורה היא תורת חסד¹⁸, מ"מ, כדי שיהי' גילוי התורה למטה הרי זה ע"י הגבורה והצמצום דוקא, שזהו מ"ש¹⁹ להבדיל בין הטמא ובין הטהור גו', היינו, שבדבר טהור יוכל להיות הגילוי, אבל לא בדבר טמא כו'. ונמצא, שמצד הכוונה הרי ענין התורה הוא חסד, אבל הגילוי בפועל הוא באופן של גבורה דוקא. ישראל קנין אחד הו"ע מדת התפארת, כמ"ש²⁰ ישראל אשר בך אתפאר. שמים וארץ קנין אחד היינו בחי' כי כל בשמים ובארץ²¹, דתרגומו דאחיד בשמיא ובארעא, שהוא בחי' יסוד המחבר שמים וארץ²². וביהמ"ק קנין אחד היינו בחי' המלכות²³. וזהו חמשה קנינים קנה הקב"ה בעולמו, כי, העולם מצד עצמו הוא בהגבלה, וצריך לפעול בו המשכת אור הבלי גבול, שזהו האור דעולם האצילות, שנקרא קנין²⁴, שאינו הווית דבר חדש, כי אם מה שנמשך מן ההעלם אל הגילוי, כמו החפץ שנעשה בו רק השינוי שבא מרשות המוכר לרשות הלוקח. וכמו בשמים וארץ, שגם לאחר שישנה השפעת המטר שנמשך משמים לארץ, כמ"ש²⁵ כאשר ירד הגשם גו' מן השמים גו' (ו)הרוה את הארץ והולידה והצמיחה, הרי גם הצמיחה וההולדה היא בהגבלה עדיין. ועז"נ שמים וארץ קנין אחד, להמשיך בהם גילוי אור הבל"ג שבעולם האצילות. וכדאיתא בזהר ר"פ האזינו²⁶ שמה אמר האזינו השמים²⁷, שמים עלאין, אינון דאשתמודען דאקרון שמא דקוב"ה, ותשמע הארץ, ארץ עלאה, ההיא דאשתמודעא ואיהי ארץ החיים כו', ופי' המק"מ והרמ"ז שהם זו"נ דאצילות, ועליהם שייך לומר הלשון קנין. וזהו גם תורה קנין אחד וישראל קנין אחד, שע"ז שישראל מתקשראן באורייתא הרי הם פועלים המשכת וגילוי או"א"ס

-
19) שמיני יא, מז.	14) ראה אוה"ת שם ע' קעד. שם ע' קפא.
20) ישעי' מט, ג.	סה"מ תרל"ו ע' רנב.
21) דברי הימים"א כט, יא.	15) שער כב (שער הכינויים) פ"ד.
22) זהר ח"א לא, סע"א. ח"ב קטז, א.	16) סימן קצא.
23) ראה זח"א רח, סע"א.	17) ראה ד"ה להבין ענין חמשה קנינים
24) ראה תו"א משפטים עה, ד. עו, ב.	במאמרי אדמו"ר האמצעי שבועות ע' תתסה
25) ישעי' נה, יו"ד.	ואילך. אוה"ת שם ע' קפט. סה"מ תרל"ו ח"ב
26) רפו, ב.	ע' רסא.
27) האזינו לב, א.	18) משלי לא, כו. יל"ש תהלים קיח, א
- (רמז תתעה).

בתורה, שזהו"ע של בלי גבול לגבי התורה שגם מצד עצמה היא ארוכה מארץ מדה גו'²⁸.

ג) **ולהבין** ענין אברהם קנין אחד כו' ישראל קנין אחד, צריך להקדים תחילה²⁹ כללות ענין ירידת הנשמה למטה להתלבש בגוף ונפש הבהמית, דהנה, נשמה שנתת בי טהורה היא³⁰, דקאי על הנשמה כפי שהיא בעולם האצילות³¹, וידוע המאמר³² כל נשמתא ונשמתא הוי קיימא בדיוקנאה קמי מלכא קדישא, דקאי על בחי' ז"א דאצילות³³, ומשם ירדה למטה כו', אלא שירידה זו צורך עלי', שיש יתרון מעלה שנעשה ע"י התלבשותה בגוף לגבי מעמדה ומצבה קודם ירידתה למטה.

והענין בזה, דהנה כתיב³⁴ יעקב חבל נחלתו, פי' כמו החבל שראשו האחד קשור למעלה והשני קשור למטה, וכשמנענעין החבל למטה יתנענע גם ראש החבל הקשור למעלה, וכן להיפך, שכאשר ינענעו ראשו יתנענעו כולו עד חלק התחתון שבו, וכך בהתעוררות הנשמה למטה בגוף בעולם העשי', יתעורר גם שרשה הראשון באצילות, וכן להיפך כשיעוררו שרשה הראשון באצילות, יומשך בבת אחת התעוררות עד לנשמה שמלוכשת בגוף הגשמי. דהנה ידוע שאור הנשמה שבגוף אינו מאיר כולו אלא רק אפס קצהו בלבד, אבל עיקר הנשמה נשאר בבחי' מקיף על הגוף, וזהו הנקרא מזל הנשמה³⁵, מזל מלשון נוזל, שממנו נוזל ונובע טיפין טיפין להארת הנשמה המלוכשת בגוף, וכידוע מאמר הבעש"ט³⁶ בענין הבת קול שמכרזת כו'³⁷, שכרוזים אלו נשמעים ע"י מזל הנשמה, ומזה נמשך גם לנשמה שבגוף, שזהו מה שלפעמים נופלים לאדם הרהורי תשובה ללא הכנה כו'. וכן הוא גם מלמטה למעלה, שע"י התעוררות הנשמה למטה מתעוררת גם שרש הנשמה למעלה. ובפרטיות יותר, ישנו מזל הנשמה, בחי' המקיף שנשאר למעלה, כפי שהוא בעשי', שזהו בחי' נפש, ומקורו ושרשו ביצירה הוא בחי' רוח, ומקורו ושרשו בכריאה נקרא

(28) איוב יא, ט.
 (29) בהבא לקמן — ראה מאמרי אדמו"ר תרצ"ו ע' 62.
 (30) סה"מ שם. ובכ"מ.
 (31) האוינו לב, ט. וראה תניא אגה"ת פ"ה"ו.
 (32) ראה מגילה ג, א.
 (33) לקו"ת שלח מו, ב. תצא לו, ד. שה"ש כד, א.
 (34) ראה אבות פ"ו, ב. ועוד.
 (35) ראה זח"ג קד, ב. וראה הנסמן בסה"מ (29) בהבא לקמן — ראה מאמרי אדמו"ר האמצעי שם ע' תתנו ואילך. אוה"ת שם ע' קפכב ואילך. סה"מ תרל"ו הנ"ל ע' רנג ואילך.
 (30) "אלקי נשמה" בברכות השחר (ברכות ס, ב).
 (31) ראה סידור הארז"ל במקומו. לקו"ת
 פ' ראה כז, א.

נשמה, ובאצילות נקרא חי' יחידה³⁸. ולכן, מיד כשמתעוררת הנשמה המלוכשת בגוף, אזי יתעורר גם בחי' המזל שלה בעשי', ומעשי' יתעורר גם שרשה שביצירה, ומיצירה לבריאה, ומבריאה לאצילות, כנ"ל במשל החבל שמתנענע מתחתון לעליון בבת אחת. והיינו, שע"י עבודת הנשמה המלוכשת בגוף נעשה תוספת עילוי גם בשרש הנשמה, בחי' חי' ויחידה.

וביאור הענין, דהנה, אע"פ שעבודת הנשמה המלוכשת בגוף אינה בערך כלל לגבי מעלת הנשמה מצד עצמה קודם שירדה למטה, מ"מ, בירידתה למטה פועלת הנשמה שבירת וביורור נפש הבהמית, כמ"ש³⁹ בכל לבבך בשני יצריך, וכיון שנה"ב שרשה מתהו שקדם לתיקון, אלא שנפלה בשבירה כו', הנה כאשר נה"א מבררת את נה"ב ע"י אתכפיא כו', שבשביל זה צריך לצאת מההגבלות שלו, בחי' בל"ג, הנה עי"ז ניתוסף עילוי גם בעבודת הנשמה, שעבודתה תהי' באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, ככל מאדך⁴⁰, כידוע בענין רב תבואות בכח שור⁴¹, וכמשל אמת המים שדוקא ע"י הסתימה נעשית מרוצת המים ביותר⁴². וזוהי העלי' שנעשית בנשמה ע"י ירידתה להתלבש בגוף, שאז היא מבררת את נה"ב. ועוד זאת, שהעלי' שע"י ירידתה למטה היא (לא רק שמבררת את נה"ב, אלא גם) שמגעת לבחי' המזל והמקיף העליון של נה"א עצמה, אלא שעלי' זו היא ע"י בירור נה"ב והגוף, וכמשל האגוז שדוקא ע"י שבירת הקליפה מתגלה הפרי, שזהו האור הגנוז שבנה"א⁴³.

וזהו אברהם קנין אחד כו' ישראל קנין אחד, שמלשון זה משמע ששורש עצמותן גבוה מאד, ולכן הם נקראים קנין, ולא מצד בירור נה"ב בלבד, אלא שהעלי' היא ע"י בירור נה"ב, כנ"ל. ובפרטיות יותר, הנה מדריגת אברהם מצד עצמו עלי' נאמר⁴⁴ בעבר הנהר ישבו אבותיכם, דהיינו בחי' חג"ת דאריך⁴⁵, וע"י ירידת נשמת אברהם בגופו זכה להתעלות למעלה יותר, לבחי' עתיק. ועד"ז בנוגע לכללות ישראל, ישראל קנין אחד, שע"י הירידה למטה מתעלים לשרש ומקור הנשמה בהבחי' שלמעלה מתהו

42) ראה לקו"ת מסעי צא, ג. ר"ה נה, ג. סה"מ תרצ"ז ע' 244 ואילך.

43) ראה גם אוה"ת שה"ש ח"א ע' קו ואילך.

44) יהושע כד, ב.

45) ראה לקו"ת בחוקותי מז, א.

38) ראה שער הגלגולים הקדמה א. שעה"ק להרח"ו ח"ג שער ב.

39) ואתחנן ו, ה. משנה ברכות נד, א. ספרי ופרש"י עה"פ.

40) ראה תו"א מקץ לט, ג ואילך.

41) משלי יד, ד. וראה לקו"ת האזינו עה, ריש ע"ד. ובכ"מ.

ותיקון⁴⁶, שלכן, אע"פ שאח עשו ליעקב⁴⁷, ועד שאיני יודע באיזה מהן חפץ⁴⁸, מ"מ, ואוהב את יעקב⁴⁷ דוקא.

ד) **יש** להוסיף ולבאר מה שמחלק אברהם וישראל לשני קנינים⁴⁹, דלכאורה הלא הם קנין אחד, דאברהם הוא ישראל וישראל הוא אברהם. ויובן בהקדם שנוסף על דברי הברייתא באבות שלמדים הקנין אחד דישראל מהפסוק עד יעבור גו' עם זו קנית, מצינו הקנין דישראל גם בספרי⁵⁰ [ושם לא נזכרו כל החמשה קנינים שבברייתא, כי אם ג' קנינים, תורה וישראל וביהמ"ק⁵¹ (ובגמרא⁵² ובמכילתא⁵³ נזכרו ד' קנינים, שמוסיף גם שמים וארץ)⁵³, וגם לא נאמר הלשון קנין אדחא], שנלמד מהפסוק הלא הוא אביך קנך⁵⁰.

ויובן ענין ב' קנינים אלו ע"פ מאמר המדרש⁵⁴ על הפסוק⁵⁵ דודי לי ואני לו, הוא לי לאלקים, אנכי ה' אלקיך⁵⁶, ואני לו לעם ואומה, שנאמר⁵⁷ הקשיבו אלי עמי ולאומי אלי האזינו, הוא לי לאב, כי אתה אבינו⁵⁸, כי הייתי לישראל לאב⁵⁹, ואני לו לבן, בני בכורי ישראל⁶⁰, בנים אתם לה'⁶¹. וזהו ענין ב' הקנינים, הא', קנין דעם, עם זו קנית, שזהו הקנין שנזכר בברייתא, והב', קנין דבן, בנים אתם, שזהו הקנין שנזכר בספרי מהפסוק הלא הוא אביך קנך, שלכן נקראים ישראל בנים למקום. והיינו, שמצד שרש הנשמות כפי שהם למעלה, נקראים בנים, אך כשנמשכו למטה ונתלבשו בגופים, אזי נקראים בשם עם, שזהו בחי' עבד.

ה) **וביאור** הענין, דהנה, בחי' בינה נקראת בן י"ה, דהיינו, שבחי' בן נמשך מבחי' י"ה, כי בן הוא בחי' אהבה, זכר חסדו⁶², ואהבה זו נמשכת מבחי' י"ה, דהיינו מההתבוננות בענין כי ב"ה הוי'

-
46) ראה באוה"ת וישלח רלא, ב ואילך.	53) ראה גם אוה"ת שם קפב, ב.
קיצורים והערות לתניא ע' מח ואילך. ד"ה	54) שהש"ר עה"פ.
חמשה קנינים דליל א' דחג השבועות תשי"ב	55) שה"ש ב, טז.
פ"ה ואילך (סה"מ תשי"ב ע' רצז ואילך).	56) יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו.
47) מלאכי א, ב.	57) ישעי' נא, ד.
48) ראה ב"ר ספ"ב.	58) שם סג, טז.
49) בהבא לקמן — ראה ד"ה שמע	59) ירמי' לא, ח.
ישראל תרל"ו (סה"מ שם ע' רעא ואילך).	60) שמות ד, כב.
50) האזינו לב, ו.	61) פ' ראה יד, א.
51) ראה גם סה"מ תרל"ו ע' רפ ואילך.	62) תהלים צח, ג. וראה תניא פמ"ג.
52) פסחים פז, ב.	

צור עולמים⁶³, שבריאת העולמות היא בשני אותיות בלבד, כמארז"ל⁶⁴ ביו"ד נברא עוה"ב ובה"א נברא עוה"ז, כמ"ש⁶⁵ בהבראם, בה"א בראם, שהוא בחי' אתא קלילא דלית ביה מששא⁶⁶, וכשמתבונן איך שכל העולמות הם רק משני אותיות אלו שאינם תופסים מקום כלל, ועד"מ שני אותיות באדם שאינם תופסים מקום כלל לגבי עצמיות כח הדיבור, וכ"ש לגבי כח המחשבה, וכ"ש לגבי עצמיות הנפש ממש, שכלא ממש חשיבי, וכמו"כ יובן שכל העולמות עוה"ז ועוה"ב אינם תופסים מקום כלל לגבי ית', הנה ע"י התבוננות זו יתעורר באהבה ותשוקה לעצמותו ומהותו ית' ממש. וזהו בינה, בן י"ה, שע"י ההתבוננות מבחי' י"ה, נעשה בחי' בן, הוא בחי' אהבה לאלקות. והענין בזה, שנוסף על הקנין דישראל שנקראו בנים מצד שרש הנשמה למעלה, הנה גם בהיות הנשמה מלוכשת בגוף יכולה לבוא לבחי' בן ע"י ההתבוננות בבחי' י"ה שמעוררת האהבה לאלקות, שזוהי בחי' בן. וזהו ענין אברהם קנין אחד, שקאי על כללות ישראל שיש בהם הקנין דבחי' בן (אביך קנך), שהו"ע האהבה לאלקות, כמו הבן שיש לו תמיד אהבה ותשוקה להאב, והרי זהו ענינו של אברהם שעיקר עבודתו היתה במדת האהבה, כמ"ש⁶⁷ אברהם אוהבי.

אך מה שחילקו בכרייתא ואמרנו ישראל קנין אחד, מלבד מה שאברהם קנין אחד, ולמדו זאת ממ"ש עם זו קנית, הרי זה הענין דאני לו לעם (כנ"ל במאמר המדרש על הפסוק דודי לי ואני לו). ועל זה דרשו רז"ל⁶⁸ א"ת בניך⁶⁹ אלא בוניך, דענין בוניך הוא בחי' המשכת אלקות למטה ע"י עסק התורה דוקא [ולהעיר שכללות ענין התורה שייך לשם ישראל (ישראל קנין אחד) דוקא, כי ישראל ר"ת יש ששים ריבוא אותיות לתורה⁷⁰], שלכן נקראים תלמידי חכמים בנאים, לפי שעוסקים בבנינו של עולם, ונודע כי הבנין הוא מאבנים, שתי אבנים בונות שתי בתים וכו'⁷¹, והו"ע אותיות התורה שעל ידם נמשך אלקות למטה, וכמו במ"ת דכתיב⁷² וירד הוי' על הר סיני, וכידוע שבמ"ת בטלה הגזירה דעליונים לא ירדו למטה ותחתונים לא יעלו למעלה⁷³, וכן עכשיו ע"י לימוד התורה בבחי'

69 ישעי' נד, יג.

70 זהר חדש רות פח, ד. מגלה עמוקות

אופן קפו. וראה ספר המאמרים תרפ"ט ע'

69. וש"נ.

71 ספר יצירה פ"ד מי"ב.

72 יתרו יט, כ.

73 תנחומא וארא טו. שמו"ר פי"ב, ג.

63 ישעי' כו, ד.

64 מנחות כט, ב.

65 בראשית ב, ד.

66 נוסח אקדמות. תניא אגה"ת פ"ד (צד),

ב) וב"מ"מ, הגהות והערות קצרות" לשם.

וראה תניא אגה"ק ס"ה (קז, ב).

67 ישעי' מא, ח.

68 ברכות סד, א.

ביטול, מה להלן באימה וביראה כו' אף כאן כו'⁷⁴, ממשיכים אלקות בבחי' עם זו (קניית). והיינו, שגם כאשר חסרה התעוררות האהבה דבחי' בן, שזהו"ע אברהם קנין אחד (כנ"ל), אזי ישנו העבודה דבחי' עבד, שזהו"ע ישראל קנין אחד, שנאמר עד יעבור עמך ה' עד יעבור עם זו קניית, עם דייקא, שעם ועבד ענינם אחד הוא⁷⁵.

1) **והנה** הגם שלכאורה מדריגת עבד (עם) היא למטה ממדריגת בן, מ"מ, יש מעלה בבחי' עבד שאינה בבחי' בן, שעבודת עבד בבחי' יראה מגעת למעלה מעבודת בן בבחי' אהבה בלבד. והענין הוא, שיש שני בחי' יראה, יראה תתאה ויראה עילאה, אך גם בחי' יר"ת שרשה מבחי' יר"ע. דהנה, בענין היראות, יראת העונש היא המדריגה היותר תחתונה במעלות היראה, כידוע ממ"ש בספרי מוסר, ומ"מ, יש גם יראת העונש שהיא יראת הרוממות. דהנה, כללות ענין העונש הוא בכדי שיזדכך ויתלבן ויצורף וינוקה מה שפגם כו', בכדי שאח"כ יוכל לקבל שכר המצוות בג"ע, וכ"ש לעת"ל כשיהי' גילוי המצוה עצמה. ונמצא, שהעונש עצמו הוא תכלית הטוב והחסד, בכדי שיוכל אח"כ ליהנות מהעונג העליון, וכמאמר⁷⁶ מוטב דלידייני וליתי לעלמא דאתי (ומזה נוכל להבין גודל עוצם מעלת המצוות, שכל העונשים דגינם, שהם חמורים שלא בערך יותר מיסורי איוב⁷⁷, כדאי הם בכדי לקבל העונג של המצוות). וא"כ, פירוש יראת העונש אינו היראה מהעונש עצמו, שהרי העונש עצמו הוא תכלית הטוב והחסד, אלא פירוש יראת העונש הוא שע"י העונש הוא מבין גודל עוצם הפגם ברוממות כבודו ית' בעברו על ציווי במל"ת או במ"ע, שלכן מגיע לו עונש מר בכדי למחוק הפגם, וכל כמה שהעונש גדול יותר, מובן שהפגם ברוממות כבודו ית' הוא גדול יותר. ונמצא, כי יראת העונש היא יראת הרוממות כו'. ולכן ע"י בחי' יראה מגיעים למעלה מהבחי' שמגיעים אלי' ע"י אהבה. וזהו ישראל קנין אחד, עם זו קניית, שהוא בחי' מדריגת היראה, עבודת עבד, שזהו"ע נעלה יותר מאברהם קנין אחד, שזהו הקנין דבן, בחי' אהבה⁷⁸.

74) ברכות כב, א. וראה תו"א יתרו סז, ב.
75) ראה גם אוה"ת שבועות ע' רז.
76) חגיגה טו, ב.
77) ראה גם תניא אגה"ת פ"ב. דרמ"צ א,
ב.
78) חסר הסיום (המור"ק).